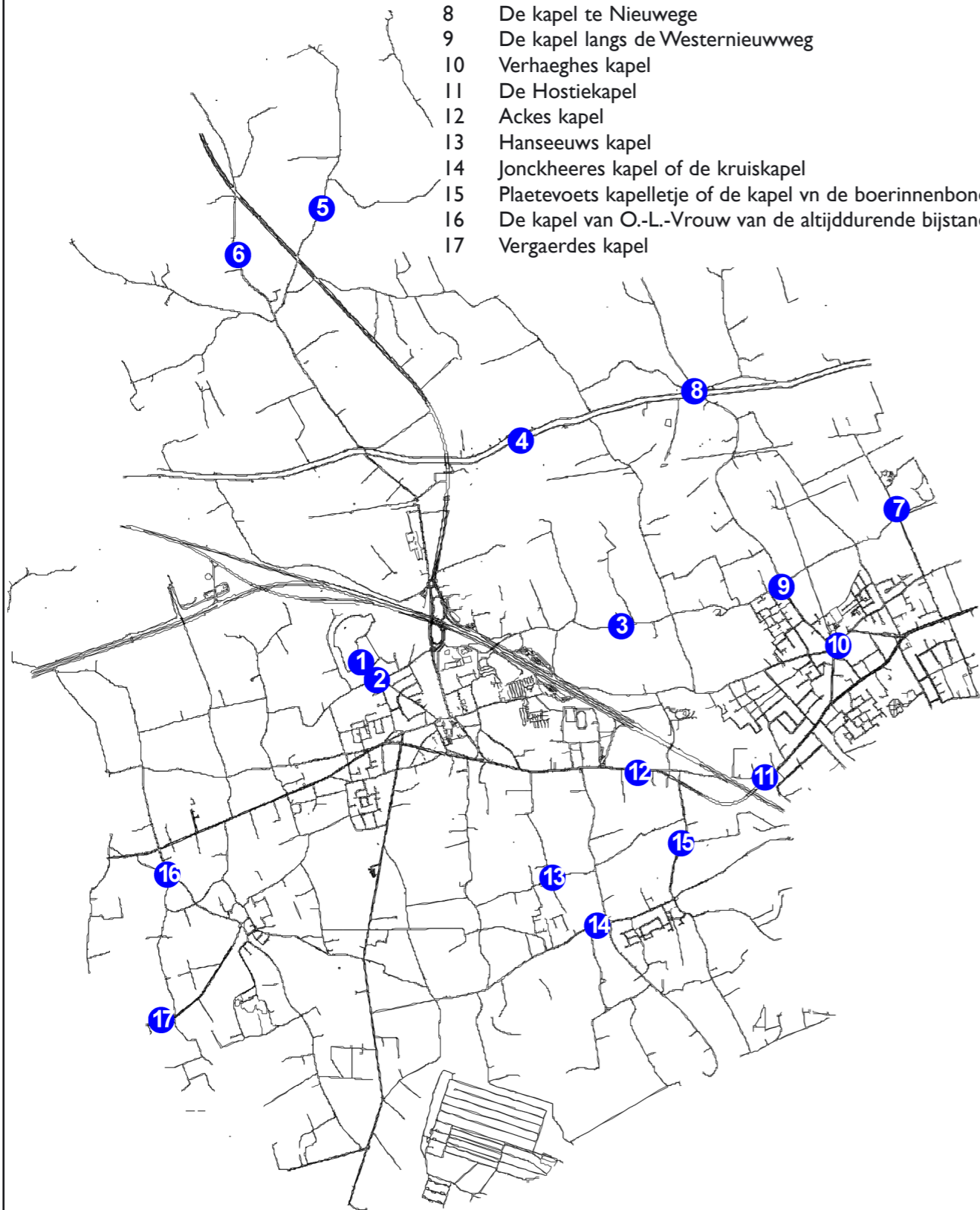

Kapelletjes te Jabbeke

- 1 De kapel van Burggraaf Christiaan du bus de Gisignies
- 2 Het kapelletje van de boerinnenbond
- 3 De kapel van de familie Sabot
- 4 Het kapelletje van de familie Vandamme
- 5 De kapel van de boerinnenbond
- 6 Het kapelletje aan de Cathilleweg
- 7 De Mans rotse
- 8 De kapel te Nieuwege
- 9 De kapel langs de Westernieuweg
- 10 Verhaeghes kapel
- 11 De Hostiekapel
- 12 Ackes kapel
- 13 Hanseuws kapel
- 14 Jonckheeres kapel of de kruiskapel
- 15 Plaetevoets kapelletje of de kapel vn de boerinnenbond
- 16 De kapel van O.-L.-Vrouw van de altijdurende bijstand
- 17 Vergaerdes kapel

De traditionele sfeer is gans veranderd. Tot halfweg de twintigste eeuw stond de meimaand bol van vieringen ter ere van O.-L.-Vrouw. Waar ook maar een kapelletje hing of stond werd elke avond een rozenkrans gebeden. Bij mooi weer gebeurde dit buiten, bij slecht weer greep dit plaats in een of ander huisgezin in het gebuurte.

Eigenlijk zou je kunnen stellen – en dat is de ganse geschiedenis door zo wel geweest – dat er ook voor de godsdienstige fenomenen topmomenten zijn. Zo verdwenen de bedevaarten uit de belangstelling. Nochtans hangen die dikwijls samen met miraculeuze gebeurtenissen die nooit vergeten raken. Zo zijn bedevaarten niet verdwenen maar naar de traditie verschoven waar allen nog een oudere generatie of noodlijdenden hulp zoeken en vinden. Anderzijds lijkt dit fenomeen enigszins voorbehouden aan crisistijden.

In dit grote verband kaderen we ook de kapellen, zowel oude als recentere. In de late middeleeuwen werden al kapellen gebouwd buiten de kerk om hulp af te smeken, troost te zoeken, dankbaarheid te betuigen of gewoon uit godsvrucht. Dan kenden wij onrustige tijden. Dus begrijpelijk zou je denken. Waarom worden heden bepaalde kapellen nog zo druk bezocht? Uit nieuwsgierigheid, uit bewondering voor de schoonheid van de eenvoud, uit dankbaarheid, en jawel, om hulp af te smeken, troost en sterkte te zoeken of uit godsvrucht.

Zo zijn kapellen – in de brede zin van het woord – nog steeds een stukje sociaal en godsdienstig leven in onze minder devote wereld. Ze zijn een toevlucht voor heel wat mensen gebleven! Voor jong en oud. Al lopen kapellen niet meer zo in de kijker, ze zijn meer als stille getuigen in steen, een moment van rust of de laatste noodkreet in een overgestresseerde maatschappij.

Wij moeten deze stevige bouwsels, staketsels in het landschap, als een deel van ons cultureel erfgoed beschouwen. We hoeven ze niet dood te zwijgen, weg te moffelen of zelfs af te breken, wat regel-

matig gebeurt. Ze hebben hun wortels in een stevig geloof en vertrouwen in een onaardse Aanwezigheid om ons heen. Een kapel was een tastbare plaats om in contact te komen met dat bovennatuurlijke, zoals een graf een plaats is waar je nog even voeling hebt met een dierbare overledene. Daarvoor geen respect opbrengen is evenmin respect opbrengen voor het wezenlijke van het mens-zijn! Om deze redenen vonden wij het opportuun om eens aandacht te besteden aan de creativiteit van zovele mensen die op eigen kosten een kapel hebben gebouwd. Kapellen komen vooral voor op of bij kruising van wegen. Daar waren ze goed bereikbaar. Daar worden ze nu bedreigd omdat ze in de weg staan voor verbredingen, aanleg van riolerings- of elektriciteitsnet ondergronds en worden ze probleemloos gesloopt. Dank zij heemen volkskundigen, buurtbewoners en sympathisanten werden een aantal van die oude kapellen verplaatst of herbouwd op gronden die geschonken werden.

Zo bewaarden we ook te Jabbeke een groot deel van ons erfgoed aan kapellen. Laten we er in de toekomst zorg voor dragen al getuigen ze meer van onze ouders en voorouders dan van ons zelf. Toch ontvangen onze kapellen nog bedevaartgangers! Hemel en aarde raken hier elkaar nog altijd op een andere, intensere manier dan ergens anders, is het niet voor mij of jou, dan toch altijd voor iemand.

Een ander belangrijk aspect van die kapellen is hun bouwwijze en hun bouw materiaal. Vele van die bouwheren dachten onbewust aan een woning waarin ze O.L.Vrouw onder wilden brengen. Daarom spreken we van kapellen. Het gebruik van de gewone baksteen – bouwelement bij uitstek – is hier het belangrijkste gegeven. Het bepleisteren met cement werd eveneens uit het bouwbedrijf overgenomen. Het be-teren of met pek bestrijken van de onderrand is een aloud gebruik om grondvocht tegen te gaan. Af en toe komen merkwaardige elementen op de voorgrond. Het gebruik van majolicategels (Cathillekapel), (cement)vloertegels met prachtige motieven (Vergaerdekapel, Nieuwegekapel, Hostiekapel, ...), het

TE JABBEKE

BESCHRIJVING

Ligging:
Flaminicapark, Jabbeke.

Afmetingen:

- gevelbreedte: 430 cm
- diepte: 600 cm
- hoogte (zonder kruis): 600 cm

Voor de kapel zijn bidbanken aangebracht. De reliëfgevel is nog opgesierd met vierkante ornamenten, een boogfronton en een tekstboog. Een laurier-

Een zijzicht. De brandglasramen geven de binnenruimte een kleurrijk licht. Een smeedijzeren omheiding sluit de kapel af van de rest van het parkgedeelte.

I. DE KAPEL VAN BURGGRAAF CHRISTIAEN DU BUS DE GISIGNIES, 1883

Deze kapel wordt ook wel de 'Kapel van Pieter De Rudder' genoemd. Ze werd inderdaad gebouwd op de plaats waar Pieter De Rudder zijn been brak bij het vellen van een boom in het park van burggraaf Christiaan du Bus de Gisignies. Dit park werd in de 17de en 18de eeuw aangelegd.

Pieter De Rudder werkte regelmatig, na zijn dagtaak, voor de burggraaf in dit park. Sommigen beweren zelfs dat hij de tuinman was maar dit mag sterk betwijfeld worden. Nadat deze Jabbekenaar jarenlang ongeneeslijk voortleefde, trok hij op 7 april 1785 naar Oostakker waar hij miraculeus genas. Van danaf werd Oostakker een bijzondere plaats.

Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat de burggraaf, die enkele jaren later ernstig ziek werd, hier een kapel liet bouwen. Deze edelman geraakte immers door zijn ziekte, waarvan men de oorzaak niet kende, ernstig verlamd. Hij werd door de geneeskunde opgegeven. Zoals het in de tweede helft van de negentiende eeuw meermaals gebeurde – ook te Jabbeke en de omliggende gemeenten – deed de zieke, eigenlijk een ongelovige, een belofte om een kapel te bouwen om zijn genezing af te smeken.

Deze kapel kwam reeds in 1883 tot stand. Zij werd gebouwd door plaatselijke werklieden. De burggraaf hield dus zijn belofte maar de ziekte week niet, integendeel, zij sleepte de burggraaf naar het graf. Toch bleef hij in zijn laatste levensmaanden standvastig geloven. Hij liet zich dikwijls op een draagberrie zijn nieuwe kapel binnen dragen. De jonge graaf, amper 38 jaar, overleed aan de gevolgen van zijn ziekte op 3 juli 1883. Zijn stoffelijk overschot werd niet begraven op het kerkhof te Jabbeke, zoals gebruikelijk, maar volgens zijn laatste wens bijgezet in de crypte van zijn eigen kapel.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog moest Jabbekenaar Leon Vanhamme, op bevel van de Duitse Ortskommandant, de kist openen; doch er werden geen kostbaarheden gevonden, wat de Duitser ten zeerste betreurde.

Tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog bracht men de kist met het stoffelijk overschot over naar de gemeentelijke begraafplaats waar het werd bijgezet in de grafelijke familiale graftombe.

Het is een merkwaardige kapel. Ze werd opgetrokken in rode baksteen. De kapitelen, een boog en de dekplaten op de gevels zijn van arduin. Een smeedijzeren omheining, opgehangen aan arduinen hoekpilasters schermt de dichte omgeving af. In de voorgevel zit een bruingeschilderde houten deur en werden ook vier ornamenten in Franse steen aangebracht. In een boogfronton staat het wapen van de familie du Bus de Gisignies met als wapenspreuk 'FINIS PALMA'. De tekstboog vermeldt: 'HEILIGE MARIA TROOST DER BEDRUKTE B.V.O.' Daar boven werd nog een roosvenster-tje ingewerkt. Boven op het dak, gedekt met schalies, werd aan de voorzijde nog een sokkel aangebracht waarop een massief kruis werd geplaatst.

BRONNEN:

- **Luc Packo**, *'Kerkgeschiedenis van Jabbeke'*, 1999.
- **André Franchoo**, *'Varsenare en zijn rijk verleden'*, deel 3.
- **Guido Vanpoucke**, opgetekende mondelinge overlevering voor Zerkegem en krantenknipsels.
- **Marcel Desmedt**, *'Kerkgeschiedenis van Snellegem'*, 1978.
- **Ronny Maes**, aanvullingen.
- Eigen documentatie.

COLOFON

TEKSTEN GESCHREVEN DOOR
Marcel Desmedt

FOTO'S
Fernand Deschacht en Marcel Desmedt

NALEZEN
Ronny Maes

VORMGEVING
Véronique Vanhessche, gemeentebestuur Jabbeke

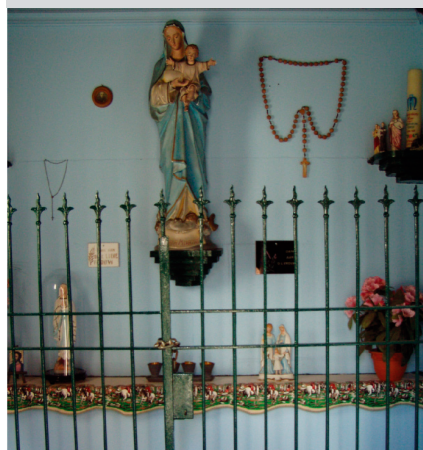
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Gemeentebestuur Jabbeke

2. VERGAERDES KAPEL, 1930

BESCHRIJVING

Ligging:
Bekegemstraat, dichtbij de grens met Bekegem, Zerkegem

Afmetingen:
- gevelbreedte: ± 223 cm
- diepte: ± 306 cm
- hoogte: ± 430 cm

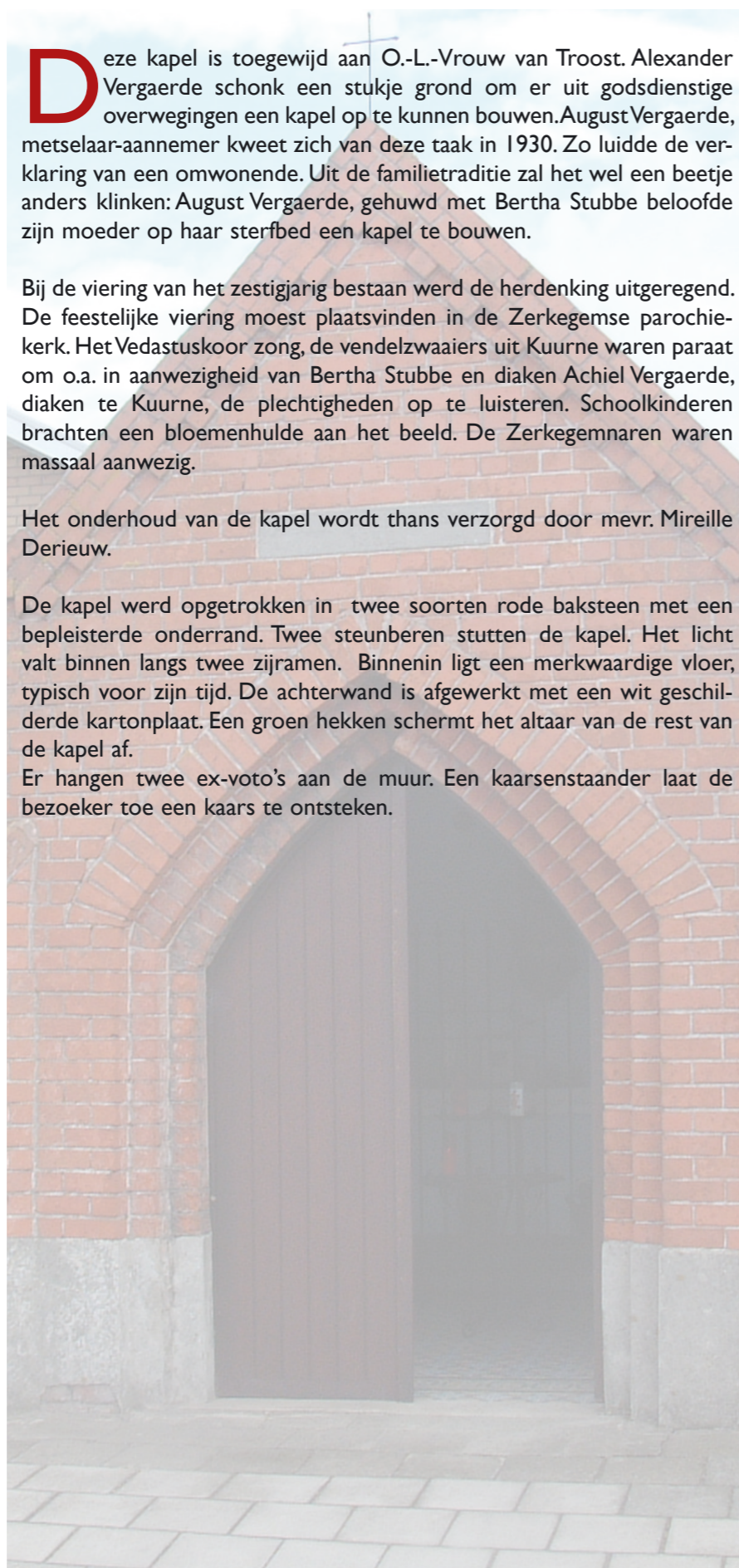
Deze kapel is toegewijd aan O.-L.-Vrouw van Troost. Alexander Vergaerde schonk een stukje grond om er uit godsdienstige overwegingen een kapel op te kunnen bouwen. August Vergaerde, metselaar-aannemer kweet zich van deze taak in 1930. Zo luidde de verklaring van een omwonende. Uit de familietraditie zal het wel een beetje anders klinken: August Vergaerde, gehuwd met Bertha Stubbe beloofde zijn moeder op haar sterfbed een kapel te bouwen.

Bij de viering van het zestigjarig bestaan werd de herdenking uitgeregend. De feestelijke viering moest plaatsvinden in de Zerkegemse parochiekerk. Het Vedastuskoor zong, de vendelzwaaiers uit Kuurne waren paraat om o.a. in aanwezigheid van Bertha Stubbe en diaken Achiel Vergaerde, diaken te Kuurne, de plechtigheden op te luisteren. Schoolkinderen brachten een bloemenhulde aan het beeld. De Zerkegemnaren waren massaal aanwezig.

Het onderhoud van de kapel wordt thans verzorgd door mevr. Mireille Derieuw.

De kapel werd opgetrokken in twee soorten rode baksteen met een bepleisterde onderrand. Twee steunberen stutten de kapel. Het licht valt binnen langs twee zijramen. Binnenin ligt een merkwaardige vloer, typisch voor zijn tijd. De achterwand is afgewerkt met een wit geschilderde kartonplaat. Een groen hekken schermt het altaar van de rest van de kapel af.

Er hangen twee ex-voto's aan de muur. Een kaarsenstaander laat de bezoeker toe een kaars te ontsteken.

Binnen de publieke bidplaats (die in de winter gesloten is) zijn in de zijmuren langs weerskanten twee brandramen aangebracht. Links, van achter naar voor, zie je de H. Godelieve (de dochter van de burggraaf heette Godelieve) en de H. Ursula (de echtgenote van de burggraaf heette Ursula); rechts van voor naar achter vind je de H. Christianus en 'Finis Laborum', een glasraam met een kind dat het wapenschild van de burggraaf draagt.

Een smeedijzeren traliwerk scheidt het koor van de bidplaats. Op vier plaatsen hangen beschilderde metalen bordjes met daarop de vier evangelisten Mattheus, Marcus, Lucas en Joannes. Het plafond van de kapel werd gans beschilderd. Aan de zijmuren zijn veertien kruisjes van mozaïeksteentjes aangebracht, de veertien staties van het lijden van Christus.

Er hangen tal van publikaties over de kapel en gebeden aan de muren. Het vaantje, op 25 mei 1990 'getekend' door F. Gevaert, in opdracht van Frans Smets ter gelegenheid van een bedevaart naar deze 'boskapel' is vermeldenswaard.

De onderkant van de binnenmuren zijn afgezet met een 70 cm hoge marmeren onderwand. Achter het koor, waar een mooi Mariabeeld staat onder een prachtig geschilderd blauw plafond, leidt een trapje links en rechts de bezoeker naar de ondergrondse crypte. Deze begraafplaats is onderverdeeld in vijf nissen. Ook hier is het plafond prachtig beschilderd. In de achterwand van de kapel zelf, naast de inkomdeur, zijn twee ingemaakte kasten waar kaarsen en schoonmaakerief in rusten en waar ook de elektriciteitskast hangt.

In 1966 werd het grafelijk domein verkaveld en het kasteel van de familie du Bus de Gisignies, later de Renesse, jammerlijk gesloopt. Bredenaar Frans Smets kocht het lot waarop de kapel stond. Niettegenstaande de koopakte uitdrukkelijk toestond de kapel te slopen, verkoos de heer Smets die historische kapel te behouden en zelfs te laten restaureren. Zo bleef er toch nog een stukje van het Jabbeekse adellijke maar ook christelijke verleden bewaard. Bij de restauratie werden de brandramen door een Brugse kunstenaar in de oorspronkelijke toestand gebracht. Wat later werden er buiten bidbanken geplaatst en sedert 1967 is de kapel voor het publiek in de zomer toegankelijk en veel bezocht.

Elke avond in de meimaand werd aan deze kapel het rozenhoedje gebeden en de meimaand werd afgesloten met op de laatste vrijdagavond een kleine bedevaart naar het kapelletje van wijlen burggraaf Christiaan du Bus de Gisignies.

Thans is er ook een grote devotie in deze bidplaats gegroeid tot pater Pio.

De kapel is gelegen in de hovingen van het vroegere kasteel du Bus de Gisignies. De voorgevel is rijk versierd. Let op de

Het massieve kruis troont hemelwijd op een sokkel tussen de takken.

Het familiewapen du Bus de Gisignies wordt geflankeerd door twee hazewinden die elk een banier dragen. Op de helm zit de adelaar. Wapenspreuk: Finis Palma.

De kapel lijkt wel een onderhoudsbeurt gekregen te hebben. Voor het gebouwtje bevindt zich een stenen bloembak in

Een algemeen zicht op de kapel en haar omgeving. Een haag omsluit de ruimte.

Een detailopname van de eigenlijke kapel in de nok.

TE ZERKEGEM

I. DE KAPEL VAN O.-L.-VROUW VAN ALTIJDDURENDE BIJSTAND

Deze stenen kapel werd opgericht in 1723 of 1725. Meteen is een controverse geschapen. Op de voorgevel prijkt namelijk deze datum (de 3 kan ook als 5 gelezen worden). Alle geschiedschrijvers gebruiken echter het jaar 1724. Zo zou op 1 september 1724 de Zerkegemnaar Verslype de toelating gevraagd hebben aan de deken van Oudenburg om hier een stenen kapel te bouwen. Dit was het bestendigen van een Mariaverering die er voor al plaatsvond voor een houten kapelletje dat aan een boom opgehangen was. Men vermoedt dat er heel wat volk op bedevaart kwam naar dit houten kapelletje en daarom werd een stenen exemplaar gepland. De deken van Oudenburg, verantwoordelijk voor de parochie Zerkegem, gaf op 16 september daarna reeds zijn toestemming. Zoals de volkstraditie wil, grijpt er - mits enkele uitzonderingen niet te na gesproken - elk jaar op 8 september, feest van Maria Geboorte, een bedevaart naar deze kapel plaats. Aanvankelijk ging dit zingend en biddend van aan de kerk tot aan de bidplaats. Tot op heden de dag komt er zo een veertig tot vijftig man opdagen! De huidige bedevaart zou een dankbetuiging zijn omdat Zerkegem gespaard bleef tijdens de tweede wereldoorlog. Ook tijdens de meimaand was dit een plaats van samenkomst om te bidden.

Deze kapel ligt op een driehoekig lapje grond waar normaal de verbinding zou kunnen doorgetrokken worden tussen de Vedastusstraat en de Maalderijstraat. Dit kleine verbindingstukje draagt de naam Bedevaartstraat, een zeer toepasselijke benaming. Het werd ooit onderhouden door mevr. Gerard Deschacht- Brigitta Caluw, later door het echtpaar Jaak Pottier-Juliette De Smet.

De kapel bezit een bescheiden altaar met daarop een (thans weggenomen) Mariabeeld. Langs weerszijden zaten brandvensters in de muur. Deze zijn echter vernield en niet meer hersteld. Het oude oorspronkelijk O.-L.-Vrouwebeeld rust tegenwoordig in de pastorie om diefstal te voorkomen want de authenticiteit en de ouderdom maken het bijzonder waardevol. Nadat wijlen pastoor De Brie het aan Gerarda Moyaert in bewaring gaf om er nieuwe kleren voor te maken, werd het na haar dood dan ook niet meer teruggeplaatst in de kapel.

Deze eeuwenoude kapel werd opgebouwd in oude bakstenen en in wit beschilderd. De onderrand werd, naar aloude gewoonte, in het zwart geteerd. De glasvenstertjes werden vernield en nooit hernieuwd. In de deur werd een gleufje uitgespaard zodat een gift gemakkelijk in de daarachter hangende offerblok kon glijden. De koppen van de bouten die de offerblok aan de deur bevestigden zijn duidelijk zichtbaar onder de groene verf. De deur, met een hoogte van slechts 178 cm en een breedte van 97 cm is alleen bestemd voor de toegang van kleine mensen, aangepast dus aan de tijd van toen.

Het dak dekten men met oude Boomse pannen die een onderlat afdekken zodat geen vogels kunnen nestelen onder het pannendak. Bovenop verrijst een eenvoudig ijzeren kruis.

BESCHRIJVING

Ligging:
Bedevaartstraat
(Bevaartstraat), op
het kruispunt van de
Maalderijstraat en de
Vedastusstraat, Zerkegem

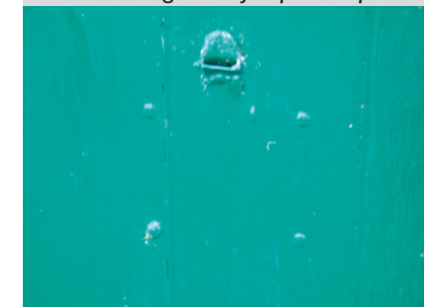
Afmetingen:
- gevelbreedte: 300 cm
- diepte: 360 cm
- hoogte (zonder kruis):
420 cm

Zicht op de kapel in haar boomrijke omgeving.

De steen met de bouwdatum en het eenvoudige kruisje op de kapel.

Het gleufje van de offerblok en de bouten.

5. PLAETEVOETS KAPELLETJE OF DE KAPEL VAN DE BOERINNENBOND, 1937

BESCHRIJVING

Ligging:
Kerkeweg tussen nr. 39 en 41, Snellegem

Afmetingen:
- gevelbreedte onderzijde: 125 cm
- diepte: 65 cm
- hoogte: 333 cm

De kapel van de Boerinnenbond of Plaetevoetskapel langs de Kerkeweg te

De nis met O.-L.-Vrouw van Banneux en de elektrische verlichtingslamp.

De kapel van de Snellegemse Boerinnenbond kwam pas klaar in 1937 en niet in 1936 zoals gepland bij de 50-jarige viering van de oprichting van de Boerinnenbond te Leuven. De arme Boerinnengilde kon aanvankelijk geen herdenkingskapel oprichten. Een huis-aan-huis bedeltocht bracht tenslotte de nodige financiële middelen bij elkaar, nl. een bedrag van 2700 fr. Dit was ruim voldoende om de bouw te starten en zelfs een gerenommeerd persoon aan te spreken voor de planning. Broeder Firmin, een toen gekende bouwkundige, maakte het plan. De Snellegemse aannemer Frans Maene bouwde de kapel op grond van de toenmalige gemeentesecretaris Pierre Plaetevoet. Vandaar ook de volkskundige naam 'Plaetevoetskapelletje'.

Op 8 december 1937 kon de inwijding plaatsvinden. 's Namiddags werd het beeld van O.-L.-Vrouw van Altijddurende Bijstan in processie van de kerk naar de kapel gebracht en er in geplaatst. De plechtigheid werd besloten met het lied 'De Veldkapel'.

Tot de jaren 1970 werden er tijdens de Kruisdagen nog processies naar deze kapel gehouden.

De kapel werd opgetrokken op een betonnen voetstuk in rode baksteen met een bloembak ervoor. Deze bloembak is afgeboord met een betonnen balk. Het lichaam van de kapel loopt conisch tot aan het dak. Dit dak werd bezet met rode aarden tegels. De afboording van het dak aan de voorgevel werd met bakstenen afgewerkt.

Aan de voorzijde werd een open nis uitgespaard. In de open nis staat een beeld van O.-L.-Vrouw van Banneux. Opmerkelijk is de elektrische verlichting die dag en nacht zorgt voor de verlichting van deze kapel.

Een gans groene omgeving geeft het geheel een stemmig karakter.

2. HET KAPELLETJE VAN DE BOERINNENBOND 1936

BESCHRIJVING

Bij het binnenrijden van het Flaminckapark staat sinds 1936 het gekende Jabbeekse kapelletje van de Boerinnenbond. De mondelinge overlevering vertelt dat gravin Godelieve, echtgenote van graaf de Renesse en eigenares van het toen nog bestaande kasteel, een lapje grond afstond om de herdenkingskapel te bouwen. Aannemer Maurits Clybouw bouwde hier, in opdracht van de jubilerende Jabbeekse Boerinnenbond, dit kapelletje om het vijfentwintigjarig bestaan te vieren. Daarom ook vermeldt de tekst: 'Herinnering aan het 25-jarig bestaan van den Boerinnenbond 1911-1936'.

Vlak voor de Tweede Wereldoorlog werden dergelijke kapelletjes frequent opgetrokken, denken we maar aan de kapelletjes te Snellegem en te Stalhille. Deze tijd viel immers ook samen met de jubileumvieringen van de stichting van de Boerinnenbond overal te lande.

Tot de vijftiger jaren van vorige eeuw werden het kapelletje en omgeving onderhouden door leden van de Boerinnenbond zelf. Uit godsdienstige overwegingen nam Eugenie Vande Kerkchove dit onderhoudswerkje over tot aan haar overlijden in 1936. Haar echtgenoot Henri Van Eenoo zette daarna nog een tijdje haar taak verder tot hij in 1972 eveneens overleed. Sedertien lag het kapelletje er af en toe wat verwaarloosd bij. Nu het gemeentebestuur van Jabbeke in staat voor het onderhoud mogen we hopen dat het altijd in goede staat zal blijven.

Het driehoekig kapelletje werd opgetrokken in rode baksteen maar vooraan bezet met cement en wit geschilderd. Bouwkundig is dit typisch voor de tijd waarin bepleistering van huizen reeds dikwijls voorkwam. Het bepleisteren legde een beschermlaag op de steen, het beschilderen was een sierelement dat men toevoegde. Achteraan bleef de rode baksteen zichtbaar. De zijmuren zijn bedekt met platen zink. De inspringende binnendriehoek is bezet met zwarte tegels.

Het eigenlijke kapelletje werd in reliëf aangebracht in de top van de binnendriehoek. Onder in deze binnendriehoek werd een gedenkplaat in arduin ingemetseld met bovengemelde tekst. De buitenwand van de eigenlijke kapel werd bedekt met grote zwarte tegels, de voorzijde eveneens met grote, maar blauwe tegels. Het gebruik van dergelijk tegelmateriaal stond in die tijd ongetwijfeld onder de invloed van Gaudi, de Spaanse architect van de Sacra Familia, die wellicht voor het eerst gebroken tegels in zijn bouwprojecten gebruikte.

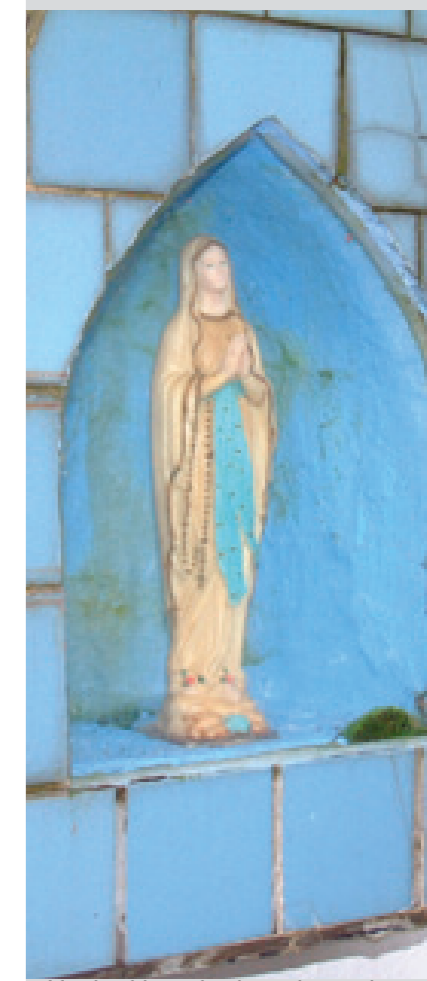
De ruimte waar het beeld van de Moeder Maagd staat werd met cement bepleisterd en blauw geschilderd. Onder dit kapelletje bevindt zich nog een ijzeren bloemenhouder. Aan de achterzijde geeft een bakstenen steunbeer het geheel meer steun.

Voor dit gebouwtje werd door de gemeente recent een houten bidbank geplaatst.

Merkwaardig genoeg staat er geen kruis op deze kapel.

Ligging:
De westhoek van het kruispunt Weststraat en het Flamincka Park, Jabbeke.

Afmetingen:
- gevelbreedte onderaan: 300 cm
- muurdikte: 45 cm
- hoogte: 235 cm

Het beeld werd achter glas geplaatst.

3. DE KAPEL VAN DE FAMILIE SABOT, 1889

BESCHRIJVING

Ligging:
Legeweg 21, Jabbeke

Afmetingen:
- gevelbreedte: 93 cm
- diepte: 78 cm
- hoogte (zonder kruis): 232 cm

Een algemeen zicht op de kapel en haar omgeving. Ze is gelegen langs de weg maar heeft de ondergrondse elektrische leiding gevaarlijk dicht in de

Het eenvoudige smeedijzeren kruis.

In 1888 werd de *Gauwerie*, een historische hoeve aan de oostkant van Jabbeke, bewoond door de familie Sabot. In het late najaar van 1888 woedde het pokkenvirus onder mens en dier op de hoeve. Op bevel van de gemeentelijke overheid werd de hoeve afgesloten en dus in quarantaine geplaatst. Dit moest verhinderen dat de besmetting zich zou verspreiden. De diagnose was in die tijd nog niet al te secuur en ook de geneeskunde zelf was niet wat ze nu is. De gewone sterveling richtte zich dan ook liever tot 'hierboven'. Ze besloten op een veilige afstand van de besmette hoeve een kapelletje te bouwen ter ere van Onze Lieve Vrouw. In het prille begin van 1889 werd de kapel voltooid. Dagelijks bad en smeekte men aan het kapelletje om genezing. Hun gebeden werden verhoord en de familie Sabot overleefde de dodelijke ziekte. Rond de eeuwwisseling verliet de familie Sabot de hoeve en kwam de familie Jules en Amelie Acke-Acke op de boerderij terecht. Hun kleinkind Jules Acke en zijn echtgenote Magda Barremaeker zijn de huidige eigenaars van de hoeve.

In 1985 werden de hoeve en het kapelletje gesloopt. Er verrees een nieuwe hoeve. De bewoner van de *Gauwerie*, Jules Acke, hield echter de traditie in stand en herbouwde ook de kapel in de onmiddellijke omgeving.

De nieuwe kapel werd opgetrokken in vijf lagen zwarte en verder in bruinrode baksteen. Het dak werd bedekt met oude, rode Boomse pan-

4. JONCKHEERES KAPEL OF DE KRUISKAPEL, 1962

BESCHRIJVING

In de volksmond spreekt men meestal van de Kruiskapel omdat zij vroeger op de 'Kruisstraat', de kruising van de Isenbaertstraat en de Ernegemweg stond waar thans de ingang is van de slagerij Verdonck. Een jonge dochter Jonckheere, woonachtig op de Kruisstraat, financierde uit godsdienstige overweging in de 19de eeuw een kapel. Daar de oudste inwoners in de zestiger jaren van 1900 al spraken over het feit dat zij die kapel altijd op de Kruisstraat hadden weten staan, moet zij zeker dateren van voor de jaarwisseling in 1900.

Tijdens haar standplaats op de 'Kruisstraat' was deze kapel het eindpunt van de jaarlijkse processie (later werd dit de nieuwe kapel). Wanneer een pastoor ingehuldigd werd, gebeurde de ontvangst steeds aan die oude 'Kruiskapel'.

Deze kapel moest in 1962 wijken voor de modernisering van het kruispunt. Een aantal buurtbewoners en vrienden sloegen de handen in elkaar. Ze herbouwden de kapel op de huidige plaats op grond ter beschikking gesteld door Gaston Maene. Velen droegen hun steentje, letterlijk en figuurlijk bij: wijlen Firmin Vandekerckhove, wijlen Marcel Allemeersch, wijlen Cyriel Desmedt, André Allemeersch, Marcel Desmedt en anderen. Zo bleef de naam 'Kruiskapel' behouden. De familie Maene onderhield ook jarenlang de nieuwe kapel.

De huidige kapel werd opgetrokken in rode baksteen, afgeboord onderaan met natuursteen. Het licht valt langs zijramen binnen.

Het dak is belegd met asfalttegels, vooraan afgewerkt met zinkplaatjes. Een kunstig gesmeed kruis werd op de voorgevel vast gegeven maar stijgt boven het dak uit.

De binnenzijde is gans betegeld of bepleisterd en beschilderd in licht blauw. Het rijkversierde altaar, waarop o.a. verschillende beelden van O.-L.-Vrouw staan, en de achterwand ervan zijn bezet met gele glazuurtegels. Giften staan op het altaar of hangen aan de muur.

Het geheel werd ingeplant in een goed onderhouden groene omgeving.

Ligging:
Ernegemweg 100, Snellegem

Afmetingen:
- gevelbreedte: 190 cm
- diepte: 225 cm
- hoogte (zonder kruis): 335 cm

De Kruiskapel of Jonckheeres kapel te Snellegem

Het kruisbeeld boven het altaar.

Beeld van de H.-Eligius in de Kruiskapel.

Het eenvoudige kruis.

Het overdadig versierde altaar

4. HET KAPELLETJE VAN DE FAMILIE VANDAMME, 1991

Wat vele mensen van te lande vroeger deden in hun tuin deed Norbert Vandamme in 1991 aan de toegang tot zijn hoeve. Gewoon uit christelijke overtuiging bouwde hij buiten het erf van zijn gerestaureerde woning, langs de Vaardijk-Zuid te Jabbeke, een sfeervol kapelletje. Naast de 'ziekenkapelletjes', 'noodkapellen', 'herdenkingskapellen' en 'vieringskapelletjes' is de christelijke overtuiging ook wel eens aanleiding geweest om een kapel te bouwen. Deze kapel ligt ver van de bewoonde wereld, in een uniek landschap langs het kanaal Brugge-Oostende. Het is alleen met de fiets of te voet (ver) bereikbaar. Nadat het door de Jabbeekse pastoor E.H. Wittewrongel werd ingewijd, is het sindsdien voor menig wielertoerist een gekende plaats om tijdens de fietstocht even halt te houden.

Deze kleine, sfeervolle kapel werd gebouwd in rode baksteen, bepleisterd en geschilderd. De onderste rand werd – zoals gebruikelijk in de bouwstijl van landelijke woningen in de negentiende en twintigste eeuw – gezwart ('geteerd', zoals men dit noemde). Het bovendeel werd gewit. Het gedeelte waarin de nis uitgespaard werd, metselde men iets breder uit. Het dak werd bedekt met oude, rode Boomse pannen. Een kruis werd niet geplaatst.

De uitgespaarde nis, waarin een mooi O.-L.-Vrouwebeeld een plaatsje kreeg, schilderde men in de Mariakleur, en bracht men de bouwdatum

De kapel in haar wijde omgeving. Het grillige bomenscherm is typisch Vlaams en hoort wel echt bij een veldkapel!

BESCHRIJVING

Ligging:
Vaardijk-Zuid 1, Jabbeke

Afmetingen:
- gevelbreedte: 60 cm
- diepte: 55 cm
- hoogte: 220 cm

De nis met het prachtige smeedwerk waarin het O.-L.-Vrouwebeeld werd geplaatst.

Detail van de nis met de datum 'A(nno) D(omini) 1991 en het beeld.

TE STALHILLE

BESCHRIJVING

Ligging:
Spanjaardstraat, Stalhille

Afmetingen:

- gevelbreedte aan de grond: 290 cm
- diepte : 48 cm
- hoogte (met kruis) : 220 cm

I. DE KAPEL VAN DE BOERINNENBOND, 1936

In de Spanjaardstraat staat een lieflijk veldkapelletje destijds, in 1936, geschonken door de Boerinnengilde van Stalhille. Hier kunnen we natuurlijk een parallel trekken met de Boerinnenkapel van Jabbeke, qua bouwjaar maar ook qua uitzicht en doelstelling. De Stalhille Boerinnenbond werd in 1931 opgericht en bestond toen dus vijf jaar. Eerste voorzitter werd Emma Vercruyssen. In de jaren 1960 werd Boerinnengilde omgetoverd tot K.V.L.V. (Katholieke Vereniging voor Landelijke Vrouwen). De nieuwe voorzitter werd mevrouw Sebastiaan Nachtegaale. Nochtans reikt de herdenking van deze kapel door de Boerinnenbond veel verder. Het was immers in 1936 reeds 25 jaar dat de Boerinnengilde op landelijk vlak werd opgericht. En meteen werd dit meegevierd in 1936. Een dubbel feest dus. Het vijftigjarig bestaan werd in 1961 opnieuw herdacht en er werd een arduinen plaat aangebracht waarin gekapt staat: 'Herinnering aan het 50-jarig bestaan van den Boerinnenbond 1911-1936-1961'. De kapel staat op grond van de familie Vanhuele, langs de openbare weg.

Deze driehoekige kapel, enigszins gelijkend op de kapel van Boerinnenbond te Jabbeke, werd opgetrokken in rode baksteen, bezet met cement en beschilderd, is wel bekroond met een kruis. De gelijkenis trekt zich door in de opbouw van de eigenlijke kapel in de punt van de buitendriehoek en de herinneringsplaat in arduin onder in. De voorzijde van de kapel is Mariablauw geschilderd, evenals de stenen bidbank. De binnendriehoek is wit en de wandjes van deze binnendriehoek zijn zwart geverfd, net als de zijkant van de eigenlijke kapel. De kapel zelf steekt uit. In de nis staat een veel te klein O.-L.-Vrouwebeeld. Het geheel is Mariablauw geschilderd en afgesloten door een rood hekwerk dat qua stijl herinnert aan de hekken bij de ingang van de boerderijen. Het geheel is omkaderd met hagen en twee bomen. Bij de bidbank herinneren kasseistenen aan vervlogen tijden.

3. HANSEEUWS KAPEL, BOUWJAAR ONBEKEND, OMSTREEKS 1940-1945

Het is een kleine kapel door familiehanden opgericht en naar de oprichters genoemd. De kapel werd gebouwd naar een bede of uit dank voor een genezing. Het is steeds een zeer gekend 'meikapelletje' geweest. In de meimaand komt men hier regelmatig samen om te bidden en Marialiederen te zingen.

Dit O.-L.-Vrouwekapelletje is ook reeds aan een tweede leven toe, maar toch op dezelfde plaats en met dezelfde afmetingen sinds het einde van vorige eeuw.

Deze kleine kapel werd opgebouwd in bruine baksteen. De onderste rand van vijf lagen stenen is wat breder dan de rest van het gebouwtje.

Het dak werd bedekt met oude rode Boomse pannen, bovenaan afgeschermd door vorstpannen.

De nis met beeld en bloemen is afgesloten van de buitenwereld door een deur met glas waarvoor een rasterwerk is aangebracht om het glas te beschermen tegen opspattende steentjes. De rand van de deur werd blauw geverfd, de binnenzijde van de nis is wit.

Het geheel is in een groene omgeving langs de weg ingeplant, toegankelijk voor iedereen en goed onderhouden.

BESCHRIJVING

Ligging:
Op de hoek van de Waelbeekstraat en de Oude Bruggeweg, Snellegem

Afmetingen:

- gevelbreedte: 106 cm
- diepte: 80 cm
- hoogte: 190 cm

De kapel in haar groene omgeving.

De nis van Hanseus' kapel.

2. ACKES KAPEL, 1880

BESCHRIJVING

Ligging:
Gistelsteenweg 19, Snellegem

Afmetingen:
- gevelbreedte: 270 cm
- diepte: 425 cm
- hoogte (zonder kruis):
370 cm

De vele dankbetuigingen liegen er niet om.

De mogelijkheid tot afgrendelen langs binnen zit op de deur.

Het eenvoudige kruis en de bouwdatum.

Deze kapel, oorspronkelijk Quickes kapel genoemd, werd gebouwd uit dank voor de genezing van een ziek kind. Daar beide familie met elkaar verwant waren kunnen beide namen als goede gangbare benaming gebruikt worden.

Het is geen echte O.-L.-Vrouwekapel meer. Vooral de H. Judas Thaddeus wordt hier aanroepen voor het goede verloop van studies of andere gunsten. In deze dagelijks bezochte kapel hangen talrijke ex-voto's.

Tot in 1978 kwamen hier bedevaarten bidden tot O.-L.-Vrouw voor genezingen. Tegenwoordig trekt men liever naar Oostakker of Banneux, dan zit er nog een reisje aan vast. Zo ruime Maria plaats voor Judas Thaddeus.

De kapel werd gebouwd met rode baksteen, onderaan afgeboord met een arduinen boordsteen.

Op de buitenmuren staan tal van teksten, op zinken plaatjes en het bouwjaar op een arduinstein aangebracht. Raampjes in de zijmuren brengen heel wat licht binnen.

Het dak werd belegd met zeskantige asfalttegels. De voorzijde van het dak werd beschermd met een voorlat en zinkplaatjes.

Boven op het dak werd vooraan een ijzeren kruis op de nok vastgemaakt.

Zoals reeds aangehaald vind je de vele dankbetuigingen tegen de witte muren aan de binnenzijde ophangen.

Het 'altaar' - eigenlijk een grot - is met verankerde hekken en zelfs een glazen deur in een houten kader afgeschermd. De deuren kunnen langs binnen vergrendeld worden!

Naast de kapel staat buiten een later bijgeplaatste 'lichtkamer' in hout en glas.

De kapel met de lichtkamer ernaast in de groene omgeving.

De zijkant is gewoon bepleisterd met cement. De eigenlijke kapel steekt merkbaar vooruit.

Een algemeen zicht van de inplanting aan de rand van de weg, midden het polderlandschap.

Het hekken voor de nis, met zijn platte pijlen verwijst duidelijk naar de hekken van de boerenhoven. Het beeldje is wel

De gelijkenis met de Jabbeekse tegenhanger is treffend.

Een algemeen zicht op de omgeving van de kapel. Aan de straatkant is het met een haag omsloten deel afgesloten met een ijzeren hek.

Een beeld van de rustige en nette omgeving. Alleen de rustbank en de uitgebroken bloembak voor de kapel ontzien een weinig het geheel.

Het monogram voor de kroon. Er onder: de kroon wordt gedragen door twee engelen.

Aan de achterkant werd een offerblok ingemetseld die heden buiten gebruik werd gesteld.

Een zicht op de zes symbolen aan de binnenzijde van de open kapel.

De hostiekapel in haar natuurlijke omgeving. Deze kapel overleefde de aanleg van de autosnelweg en de daaraan gekoppelde nieuwe

Het robuuste kruis steekt schril af tegen een eikentakken hemel.

Door een verankering in de muur kan een zwaar ijzeren hek het altaar afschermen van de rest van de kapel. Dit is ook zo

TE SNELLEDEM

BESCHRIJVING

Ligging:
Oude Gistelsteenweg 1,
Snellegem

Afmetingen:
- gevelbreedte: 310 cm
- diepte: 370 cm
- hoogte (zonder kruis):
600 cm

I. DE HOSTIEKAPEL, 1887

In de nacht van 13 op 14 december 1887 verschaften dieven zich langs een sacristievenster toegang tot de toen bouwvallige kerk. De brandkast werd uit de muur gewrikt en langs de grote kerkdeur uit de kerk meegenomen. Op een kruiwagen, gestolen op de hoeve Kerkeweg 11, voerden ze de zware last mee. De deur van de brandkast werd open gebeukt en alle heilige vaten werden ontvreemd: een ciborie met een tweehonderdtal hosties, een remonstrans, twee kelken, twee hostiedozen, het heilig olievat, relikwieën, de kleine custode en het wierookvat. Alles was in zilver vervaardigd.

Met de hosties kon men blijkbaar niets aanvangen en die werden in de gracht gegooid op de plaats van de huidige Hostiekapel. Er bestaan twee versies van hoe de hosties ontdekt werden. De eerste versie luidt dat beervoerders 's anderendaags morgens, toen zij vroeg Bruggewaarts trokken, de hosties ontdekten en de pastoor verwittigden. Die kwam de hosties ophalen. Een andere versie luidt dat Charles Casteleyn, die wat dienst deed als kerkhulpje, naar Varsenare werd gestuurd, na de ontdekking van de diefstal, om hosties en een kelk: de pastoor moest immers de mis doen. Op stap naar Varsenare vond Charles de hosties.

Ten einde de diefstal en heiligschennende hostieuitstrooiing te gedenken werd op de vindplaats een kapel gebouwd. De edele familie Otto de Mentock van het Beisbroekkasteel financierde de kapel. Van de daders werd nooit een spoor gevonden. Men kon alleen besluiten dat dit een goed voorbereide diefstal was geweest.

De kapel werd opgetrokken in rode baksteen met arduinen ornamenten. De muurplaten op de voorgevel zijn eveneens van arduin. In de voorgevel prijkt een herdenkingsboog met de kelk en de hostie, opgesierd met twee bloemen. Daarboven werd een roosvenster aangebracht. Het dak werd bedekt met schalies. Een robuust kruis bekroont de kapel onder de koepel van beukenbomen.

Binnenin werd het altaar later afgeschermd met een ijzeren hek dat verankerd werd in de muur. De ankers zijn aan de buitenkant zichtbaar.

De symbolische herdenking wordt hier weergegeven door de kelk en de hostie.

Het roosvenster dat zorgt voor daglicht in de kapel. In de andere muren zijn geen ramen aangebracht.

2. HET KAPELLETJE AAN DE CATHILLEWEG, 1952

BESCHRIJVING

Ligging:
Cathilleweg (noord van de kerk),
Stalhille

Afmetingen:
- sokkelbreedte: 141 cm
- sokkeldiepte: 76 cm
- sokkelhoogte: 105 cm
- kapelbreedte aan de basis:
116 cm
- kapeldiepte: 52 cm
- kapelhoogte (zonder kruis):
132 cm

Dit is een wonderlijke open kapel, westwaarts gericht. Hoewel dit kapelletje nog geen eeuwen oud is, blijkt de herkomst minder in het geheugen te zijn blijven hangen. De mondelinge overlevering uit de buurt spreekt van een geschonken lapje grond door juffrouw Fidelia Van Poucke, anderen beweren dat het perceeltje werd aangekocht. In elk geval werd bij het begin van de jaren 1950 door de bouwvakkers Remi Devooght en Gerard Dewulf hier een kapel opgericht. Ze werd onder grote volkstoeloop in 1952 ingewijd.

Alhoewel ze een merkwaardige bouwstijl heeft is weinig geweten over de reden waarom deze kapel werd opgericht.

Deze O.-L.-Vrouwekapel zelf is met een creatieve smaak opgemetseld in twee delen. De sokkel in rode siersteentjes, opgemetseld in gestrekte stijl, rust op een betonplaat. Op de sokkel ligt een arduinen plaat waarop de eigenlijk kapel werd opgetrokken in zwarte siersteentjes. De bouwwijze met de recht opeenstaande voegen, die wel eens als sierelement in gevels gebruikt wordt, is het zwakke punt van dit kapelletje. De verankering van de sten op elkaar is dermate zwak dat scheuren met de tijd onvermijdelijk zijn. Een onderrandje werd bepleisterd met cement.

De arduinen herinneringsplaat bevat de volgende tekst: 'ONBEVLEKT HART VAN MARIA. BID VOOR ONS'. Het dak rust op de drie muren en tevens op twee houten steunen die het dak zover vooruitbrengen dat de meeste neerslag de eigenlijke kapel niet binnenvalt. Het dak is van houten planken gemaakt en bedekt met schalies. De voorzijde heeft een versierde voorzetplank als ultieme afscherming tegen het weer. Op het dak prijkt een sierlijk kruis in smeedijzer.

De houten planken aan de binnenzijde zijn afgewerkt met beschilderde kartonplaten. De binnezijde van de kapel is merkwaardig fraai afgewerkt met majolicategels vol christelijke symboliek. Centraal boven staat het monogram AM in een gevlochten voor een kroon. Op elke zijwand staan drie afbeeldingen. Links tref je een burcht, een ster en een vaas, rechts een schip, een bidplaats en een engel aan. Deze tegels, met een handgeschilderde oxyde op een tinglazuurlaag bewerkt, maken het geheel zo waardevol. De beschilderde O.-L.-Vrouw kijkt je vol overgave aan. De offerblok aan de achterzijde is buiten gebruik maar wijst op de bedoeling een offerpenning te ontvangen voor het onderhoud van de kapel en het branden van kaarsen. Langs deze opening zie je ook waarom de sokkel vrij is van scheuren. Aan de binnenzijde werd een massieve steunwand gemetseld voor de siersteentjes aan de buitenzijde.

Het geheel is geplaatst tussen hagen. Er werd ruim aandacht besteed aan de groene omkadering. De halfmeterhoge buxushaag aan de binnenzijde schiept een gans groene sfeer. De buxushaag voor de kapel werd geplant in de vorm van een bekruid hart.

TE VARSENARE

BESCHRIJVING

Ligging:
Hoek van de de Manlaan
en de Legeweg, Varsenare

Afmetingen:
Gezien de omvang van het
geheel werden geen metin-
gen verricht.

In het houten gebouwtje aan de inkom
werd ook een offerblok ingebouwd.

Het beeld van O.-L.-Vrouw van Lourdes.

In de grot tref je vele dankzeggingen
voor bekomen gunsten aan.

I. DE MANS ROTSE

Alfred de Man, bewoner van de *Blauwe Torre*, thans Missiehuis van de Witte Paters, kocht in 1872 het grootste deel van de wijk Nieuwege aan. Op 13 juni 1885 kocht hij ook de molen van Depré. Deze molenaar was in 1883 overleden en liet zo'n berg schulden na dat een verplichte openbare verkoop de enige uitweg bleek. De molen verkeerde in een slechte staat en Alfred de Man liet de molen dan ook afbreken.

Op 3 juni 1885 werd Mevrouw de Man plots ernstig ziek. Haar echtgenoot beloofde een Lourdesgrot te bouwen op de zuidhoek van zijn domein de Blauwe Torre als zijn vrouw mocht genezen. Enkele dagen na zijn belofte, op maandag 8 juni geneest de zieke miraculeus! Trouw aan de belofte smeedt de gelukkige echtgenoot onmiddellijk bouwplannen en de verkoop van Demrés molen komt op het gepaste moment.

Alfred de Man neemt een maquette van het bedevaartsoord Lourdes als ontwerp en gelast nog hetzelfde jaar de bouw te laten uitvoeren. De opdracht gaat naar de Duitse architect Godtschalck, die de plannen opmaakt. Deze plannen worden overgemaakt aan de Antwerpse architect Jozef Schadde. Onder de leiding van een zekere Gautron, van Franse afkomst maar te Brussel verblijvend, wordt op dinsdag 18 augustus met vier vaklieden uit Varsenare en St.-Andries, een aanvang gemaakt met de bouw. Men gebruikt de stenen van de afbraak van de molen Depré. Baron Gustaaf Kervyn houdt er toezicht op de werken. Op 10 september is alles klaar en op kermis maandag wordt de grot plechtig ingewijd door de vicaris-generaal van de bisschop van Brugge, in tegenwoordigheid van onze pastoor Jules Van Utberghe, E.H. Van Lede, pastoor van St.-Anna te Brugge, E.H. Van Isacker, pastoor te St.-Andries, E.H. Devaere, pastoor te Jabbeke en E.H. De Voghel, pastoor te Snellegem. De congregatie van Varsenare, met haar 125 meisjesleden, is ook aanwezig, benevens een grote toeloop van parochianen ...

Rondom de grot ligt een zeven meter hoge heuvel waarop kruiswegstaties worden gebouwd. Patergardiaan Samuel Willems van het klooster der Minderbroeders te Tielt stuurt pater Corneille met de nodige volmachten om de kerkelijke oprichting van die kruisweg te voltrekken.

De eerste massale bedevaart grijpt plaats op 19 november 1885 met een honderdtal schoolkinderen van de zusters Maricolen te Brugge.

Op 29 oktober 1886 wordt op de hoge heuvel een groot houten kruis met een bronskleurig Christusbeeld opgericht. Regelmatig komen nu bedevaarders uit de omliggende dorpen en ook uit Varsenare zelf. Gedenkordjes voor bekomen genezingen worden in de grot opgehangen.

In de nacht van 4 op 5 augustus 1891 dringen dieven door de omheining en trachten tevergeefs de offerblokken open te breken. In de nacht van 29 op 30 juli wagen dieven een nieuwe en geslaagde inbraak.

In 1936 wordt de Blauwe Torre met de 'rotse' en het omliggende bezit, overgemaakt aan de Witte Paters van Afrika, die nu voor de zorg van het

4. VERHAEGHES KAPEL

Over de oorspronkelijke Mauritsiuskapel is weinig geweten. Naar we uit de volksmond vernamen zou de kapel gebouwd zijn om een genezing af te smeken. We vinden echter verwijzingen naar de oude kapel in de 16de tot de 18de eeuw! Toen stond ze in het dorp, dicht bij wat nu de Straetendreef is. In de 20ste eeuw verhuisde de kapel naar het kruispunt van de Gistelsteenweg, de Oude Dorpsweg en de Popstaelstraat. Bij de aanvang van de 21ste eeuw werd hier echter een nieuwbouw ingeplant en de kapel werd afgebroken. Het Mauritiusbeeld werd gespaard. Om dit beeld te kunnen plaatsen heeft men op het kerkhof omheen de kerk, aan de oostzijde, een nieuwe kapel opgericht. Deze moderne "huisconstructie" straalt weinig warmte uit.

De "huisvormige" kapel werd gemetseld in oranje baksteen op een sokkeltje van natuursteen. Het dak werd bedekt met schalies en aangepaste vorstpannen. Aan de voorgevel werd een voorlat geplaatst.

De kamer met het beeld van de H. Mauritius, martelaar en patroonheilige van de parochie, werd van de buitenwereld afgeschermd op een industriële manier door een transparante plaat.

De "huisvormige" kapel werd gemetseld
in oranje baksteen op een sokkeltje van

Het beeld van de H. Mauritius.

De kapel in haar huidige omgeving.

BESCHRIJVING

Ligging:
De oostzijde van het kerk-
hof op het dorp, Varsenare

Afmetingen:
- gevelbreedte: 124 cm
- diepte: 68 cm
- hoogte: 337 cm

3. DE KAPEL LANGS DE WESTERNIEUW WEG

BESCHRIJVING

Ligging:

De zuidwesthoek van het kruispunt van de Westernieuweg en de Legeweg, Varsenare

Afmetingen:

- breedte aan de basis: 150 cm
- diepte: 50 cm
- hoogte: 200 cm

De kapel en haar omgeving.

De ingemetselde arduinen blok met het bouwjaar.

De nis met het beeld.

Deze wijkkapel werd in 1991 opgericht op initiatief van Noël Blontrock en de buurtbewoners uit traditionele overwegingen. Om de wijk wat op te vrolijken en een mooier zicht te krijgen bij het binnen rijden van het dorp werd teruggegrepen naar de aloude traditie. Met instemming van de wijkverantwoordelijken en de bouwtoelating van de gemeente werd in mei 1991 gestart met de werkzaamheden. De wijkbewoners staken de handen uit de mouwen onder de leiding van Maurits Van Dycke, brachten het materiaal aan en metselden de kapel op. De eerste steen werd weggenomen en ter herdenking, met een foto aan Maurits Van Dycke geschonken. Een fles met een oorkonde werd ingemetseld: ze bevat de namen van de bouwers.

Op 24 mei 1991 werd de kapel gewijd. Er is een bidbank voorzien. Elke vrijdag van de meimaand is er een Mariaviering. De kleuters van het derde jaar van de Vrije Basisschool komen in de maand mei telkens een bloempje planten met passend commentaar.

De enigszins ongewone massieve driehoeksvorm werd opgemetseld in gele baksteen en wit geschilderd. Het dak werd belegd met rode aarden tegels. Het geheel rust in een bloemperkje omzoomd door een betonnen boord. Voor het perkje staan ook rode aarden bloembakken. Een arduinen datumplaatje werd onderaan links ingewerkt. In de uitgespaarde nis, die wat uitspringt, afgeschermd met een blauw geschilderd raam, prijkt een prachtig bruinrood gepatineerd beeld van Moeder en Kind van de hand van de kunstenaar Jan Franck. De zijwanden van de nis werden in ruwe steen gelaten, de achtergrond werd eveneens wit geschilderd. Er werd geen kruis op deze kapel geplaatst.

bedevaartsoord instaan.

In 1960 wordt de kruisweg omheen de grot door onbekenden vernield en is tot op heden niet hersteld. Ook de toegang tot het kruis op de heuvel blijft afgesloten.

Een vaststelling die het vermelden waard is: deze grot van O.-L.-Vrouw werd opgericht tegen de wanden van een ijskelder met stenen van een afgebroken molen. Deze ijskelder behoort reeds van in de late middeleeuwen bij het kasteel de Blauwe Torre. Wanneer het erg vroom werden alle beschikbare ijsschotsen van de omliggende vijver in de ijskelder opgeborgen. De ijskelder werd met een dubbele buitendeur, een gang en een binnendeur afgesloten. Het gestapelde ijs werd met een laag stro bedekt. Zo kon men het een gans jaar bewaren. Het ijs was dienstig voor de ziekenverpleging in hospitalen, voor het bewaren van huishoudelijke producten, voor het karnen van boter, enz.

Bij de aankoop door de Witte Paters in 1936 wordt de ijskelder omgevormd tot een begraafplaats. Aannemer Gustaaf Lefever uit Varsenare hakt in de bolvormige wanden dertien openingen voor het bijzetten van de lijkkasten. Het plan om er later nog dertien graven te laten uithouwen, wordt niet meer uitgevoerd als de Witte Paters in de hovingen zelf een kerkhof laten aanleggen.

Aan de oostzijde bevindt zich ook een gedenkplaats aan de gevallen in

De grot in haar groene omgeving. De lichtkamer werkt enigszins storend op het geheel.

Een zicht op de oostzijde waar slachtoffers van concentratiekampen en van missionering herdacht worden.

Een binnenzicht in de grot met het altaar waarop een H. Mis kan opgedragen worden.

Aan de rechterzijde bevindt zich een merkwaardig kruis vol klimopranken, een teken voor het eeuwig leven.

De toegang tot de grot. Door de ingang hier, aan de de Manlaan te plaatsen stoort men het domein van de Witte Paters niet.

Een algemeen zicht van de noordzijde. In de zomer worden de zit- en bidbanken regelmatig bezet. De grot trekt nog elke dag bezoekers.

2. DE KAPEL TE NIEUWEGE, 1873

BESCHRIJVING

Ligging:
Vaartdijk-Noord 6, Varsenare

Afmetingen:
- gevelbreedte: 300 cm
- binnendiepte: 910 cm
- hoogte: 750 cm

De wijk Nieuwege werd door jonkheer Alfred de Man, beetje bij beetje, aangekocht. In de eerste plaats liet hij de oude smisse langsheen de Vaartdijk met de grond gelijk maken, om op dezelfde plaats ten behoeve van de inwoners een kapel te laten oprichten ter ere van O.-L.-Vrouw Onbevleete Ontvangenis. (Pas later kwam de molen van Depré aan de beurt). De inwoners waren toen nog aangewezen op een veerpont en vroegen een eigen bidkapel. Zo hadden ze de gelegenheid om, buiten hun zondagsplicht, de meimaand en de feesten van O.-L.-Vrouw te vieren.

Bij de aanvang wordt zelfs een zondagsmis opgedragen door de kapelaan van het kasteel de Blauwe Torre. Later werden er jaarlijks nog een paar H. Missen gelezen.

Met de bouw van de kapel werd begonnen in 1873 maar ze werd slecht voltooid in 1875. Toch werd ze reeds op 29 oktober 1873 door Mgr. Faict, bisschop te Brugge, ingewijd, in aanwezigheid van oud-burgemeester Julien van Caloen.

Intussen heeft de kapel reeds een klokje gekregen dat gewijd werd door pastoor Vancouillie uit St.-Andries. Het wordt naar Italiaans model opgehangen in een open klokkentorentje, en draagt als opschrift *Leonis est nomen ejus of Leonie is mijn naam*. Leonie van Caloen van Basseghem is trouwens de meter. Vandaar de naam.

De voorgevel van de kapel draagt volgende inscriptie: *Deze kapel, onder de titel van O. L. Vr. van Nieuweghe wierd gesticht in 1873-1875 door de edele en achtbare familie Alfred de Man-van Caloen.*

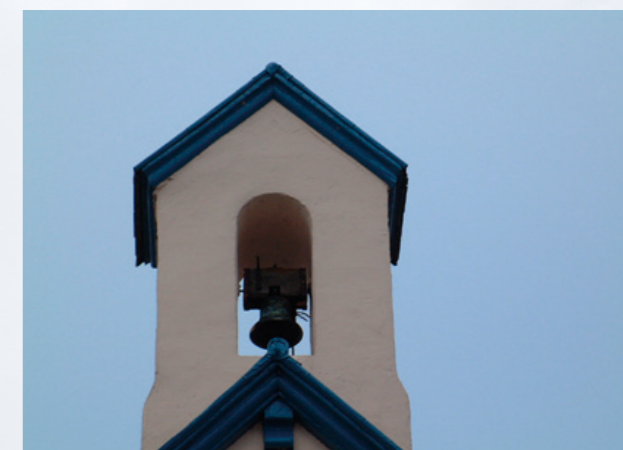
Het licht in de kapel valt door een koepelvenster in het gewelf. Boven het altaar prijkt een prachtig O.-L.-Vrouwebeeld dat veel gelijkenis vertoont met het beeld van de basiliek van Dadizele. Tegen de wanden wordt op 19 juni 1923 een kruisweg geïnstalleerd.

Bij de vernieling van de brug 'Het Ijzeren Hekken' die de Duitsers tijdens de eerste wereldoorlog zelf over de Vaart hebben geworpen, wordt de kapel zwaar beschadigd. Ze wordt in 1925 hersteld en op 16 februari 1926 wordt haar jubelfeest van vijftigjarig bestaan gevierd.

Deze kapel, geprangd als een « rijwoning » in het geheel, werd opgetrokken in gewone baksteen met een mooi versierd interieur in neogotiek. De buitengevel werd bepleisterd en recent opnieuw in okerkleur gezet.

Een zicht op de huizenrij waarin de kapel is opgenomen.

Het klokkentorentje.

Boven de deur in de Mariakleur werd ook het wapen van de stichters aangebracht en de tekst "Ave Maria" met het

De houten deur met het prachtige ijzerbeslag.